

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

ALTERNATIVNI SISTEM REJE PRAŠIČEV V HLEVIH TIPA PIG PORT

**POCENI HLEV, KVALITETEN, ZA VSE
KATEGORIJE, KI IZPOLNJUJE TUDI POGOJE
UGODNEGA POČUTJA**

**Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01/51 36 600, faks: 01/51 36 650
kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si**

V tehnoloških navodilih so predstavljeni tako imenovani PIG PORT hlevi, ki jih je razvil Rudolf Wiedmann, večletni strokovni sodelavec izobraževalnega in raziskovalnega centra za prašičerejo v Boxbergu. PIG PORT hlevi za prašiče temeljijo na tehnologiji odprtega tipa hleva. PIG PORT hlevi so grajeni v obliki enokapnega hleva, kar predstavlja manjšo potrošnjo gradbenega materiala in možnost bistvene pocenitve same izgradnje hleva. Ti hlevi predstavljajo alternativo konvencionalnim hlevom in omogočajo, da razvijemo reje, ki bo temeljila na dobrem počutju živali. Ob pravem organizacijskem in poslovnem pristopu omogoča tudi postavitev nadstandarda reje in možnost prodaje prašičev z dodano vrednostjo dobrega počutja živali, ki se kot tržna niša vedno bolj širi v evropskih državah.

Boksi za rejo prašičev so urejeni tako, da imajo prašiči tri različne talne površine. Ležalni del boksa je s polnimi tlemi, ki je na višini 90 cm pri pitancih oziroma pri plemenskih živalih na višini 1 m pokrit, kar zagotovi živalim ugodno toplotno območje za počivanje. Za vzrejo pujskov je ležalni del boksa pokrit tudi nižje na višini 70 cm. Pokriti del boksa se lahko dviga in spušča, na ta način je zagotovljeno normalno poseganje in pregled nad živalmi. Z dviganjem in spuščanjem pokrova nad boksi se tudi zagotavlja dodatno zračenje še posebej v vročem obdobju leta.

Ob pokritem ležalnem delu je notranje tekališče, kjer so nameščeni krmilniki in napajalniki za oskrbo prašičev s hrano in vodo. V tem delu so tla lahko urejena z rešetkami ali kot polna tla, da je omogočeno čiščenje.

Slika 1: Postavitev vrste enokapnih hlevov za prašiče Pig-port 3

Tretji del boksov je izpust iz hleva. Izpust je lahko v obliki polnih tal z nastiljanjem in čiščenjem ali rešetkastimi tlemi s kanali za gnojvko pod rešetkami.

Optimalna mera boksov za prašiče pitance je širine 2,5 m in globine do 12 m. Ozek boks z daljšo globino je optimalnejši za vzdrževanje čistoče v boksu. Bolj kvadratast boks je manj primeren za vzdrževanje čistoče. Mrežaste pregrade med boksi na izpustu služijo dodatni stimulaciji blatenja na izpustu, kjer so živali v vidnem kontaktu. Na izpustih je tudi več svetlobe, več prepriha, kar dodatno stimulira prašiče, da blatijo na tem delu boksa.

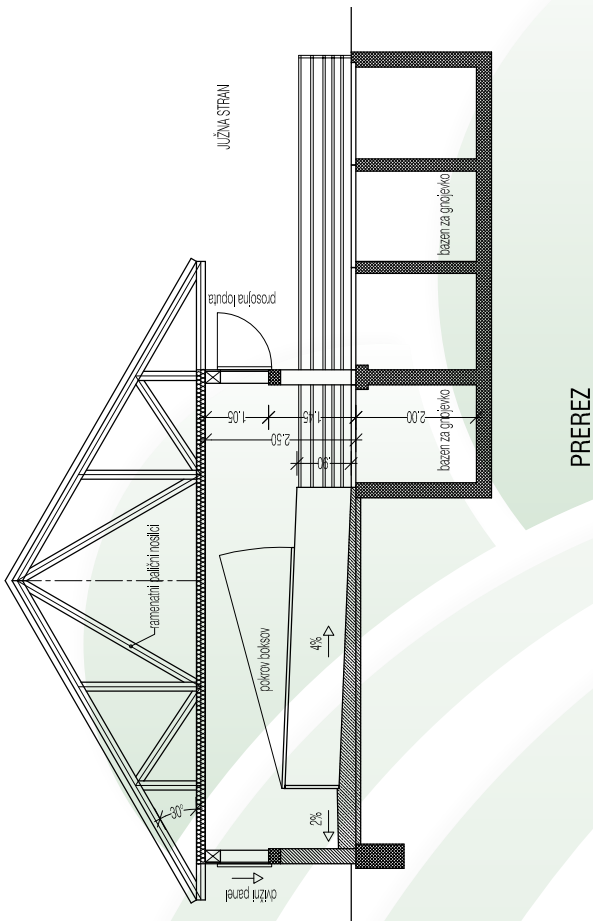
Slika 2: Pogled v notranji del hleva ob dvignjenem pokrovu ležalnega dela boksov

Umestitev hleva je najboljša tako, da je hlev po dolžini grajen v smeri vzhod zahod. Na severni strani je ob notranjem robu stene kontrolni hodnik, ki služi oskrbi in kontroli prašičev pitancev. Hlevski del je pokrit v obliki enokapne strehe. Streha je toplotno izolirana. Varianta izolacije je nasutje mešanice žagovine in apna v prostoru med roženicami. Na spodnji strani roženic so pritrjene 2,5 cm letve, nato je nameščena folija, nasutje suhe žagovine in na zgornji strani

para propustna folija. Kritina je lahko po izboru različna glede na zahteve in sam nagib strehe.

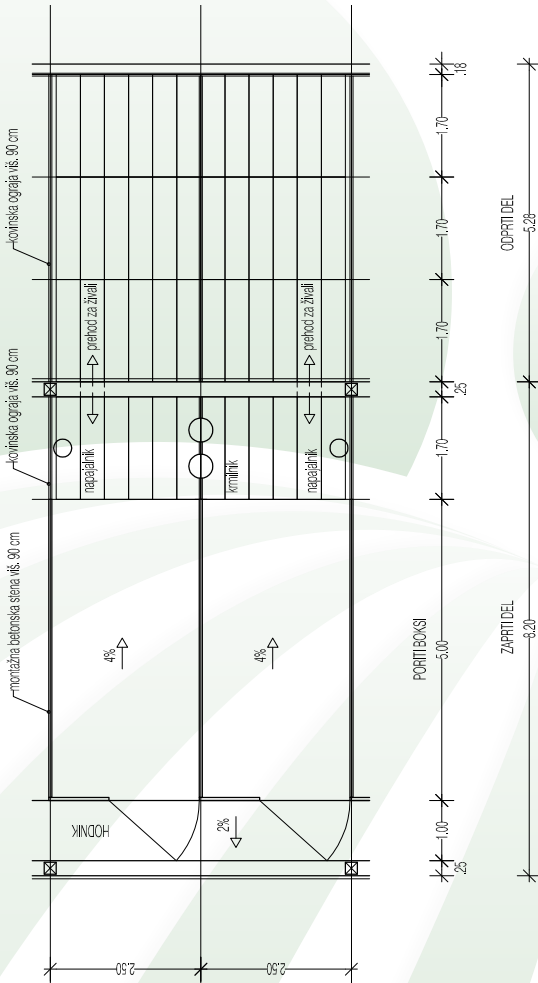
PIG PORT hlevi –prerez in tloris hleva

Na prerezu in tlorisu notranje ureditve hleva (primer za prašiče pitance) so prikazane mere objekta. Pri izgradnji se

Skica prereza in tlorisa avtor Valentin Gorenčič

upoštevajo standardne mere, ki pa so glede na dolgoletne izkušnje pri razvoju odprtih hlevov izpopolnjene z dognanji in ugotovitvami ter opazovanji v rejah.

TLORIS ENOTE

PIG PORT hlevi za prašiče pitance

Posamezen boks je širine 2,5 m in skupne globine 10,6 m. Hlev je praviloma grajen na sistem rešetkastih tal, lahko pa je tudi varianta polnih tal z večjim nagibom na drseči hlevski gnoj ali čiščenje s traktorsko desko. Sistem reje je uporaben tako za standardno pitanje prašičev ali tudi za ekološko pitanje prašičev. V primeru ekološke reje so tla polna tudi na izpustu in število živali prilagojeno standardni površini na žival.

Ležišče

Tla v ležišču so toplotno izolirana. Pomembno je, da je ležišče širine 2,5 m in globine 3,5-5 m. Ležišče je na višini 90 cm pokrito, kar dodatno zagotavlja toploto v ležalnem delu posebej v hladnem obdobju leta. Tla so grajena pod nagibom od 4 do 5 % proti izpustu.

Slika 3: Ležišče s polnimi tlemi in dvignjenim pokritim delom

Na prehodu ležalnega dela proti tekališču so nameščene zavese, ki zagotavljajo ohranjanje toplote na ležalnem delu. Celoten pokrov nad ležalnim delom boksa se dviguje.

Tekališče

Po globini boksa je za ležalnim delom tekališče urejeno znotraj hleva širine 2,5 in globine 1,5 - 2 m. V tem delu so lahko polna ali rešetkasta tla. V tem delu je prostor za krmljenje in prostor za napajanje živali. Krmilnik je lahko nameščen na steni med dvema boksoma.

Izpust iz hleva

Izpust je urejen v globino 5,1 m. Izpust je v celoti ali delno izven pokritega dela hleva. Mere izpusta in tekališča se

Slika 4 in 5: Pogled na izpust v letnem in zimskem času

uredijo glede na mere standardnih dolžin betonskih rešetk. Za zmanjševanje vpliva močnega sonca je priporočljivo urediti v poletnem času senčenje izpusta, uporabimo lahko perforirano mrežasto folijo pri večjih hlevih ali lesene pergole iz letev pri manjših hlevih.

Gnojevka

Skladišče za gnojevko je pod rešetkastimi tlemi in urejeno za možnost mešanja s klasičnim mešalcem za gnojevko. Zagotovljeno je slalom sistem izvedbe kanalov pod rešetkami in mešanje gnojevke s kroženjem v kanalih. Nekoliko bolj globoki kanali 2 do 2,5 m pod rešetkami zagotavljajo boljšo klimo v višini rešetk. Krožni sistem mešanja gnojevke je pomemben del tehnologije, ki omogoča pogosto mešanje gnojevke v kanalih, ki dodatno zmanjšuje tudi razvoj muh in zaradi vnosa zraka tudi boljše zorenje gnojevke.

Izpust brez rešetk

V primeru ekološke reje oziroma, kjer je na razpolago nastilj, uredimo izpust s polnimi tlemi. V tem primeru se izpust čisti 2 x tedensko s traktorsko desko, urejen mora biti odtok tekočega dela. Sistem zahteva uporabo slame v boksih 15 dkg/žival na dan, ki služi bolj etološkim potrebam. V primeru hleva na drseči gnoj pa je potreba po stelji večja.

Prezračevanje hleva

Prezračevanje je zagotovljeno na naravni način. Temu služi tudi postavitvev hleva v smeri vzhod - zahod, ki omogoča učinek vetrov iz smeri sever jug. Pravilna postavitvev hleva omogoča, da imajo pujski ob vselitvi lahko zagotovljeno optimalno temperaturo v ležišču. V zimskem času je južna stran hleva bolj izpostavljena soncu, v poletnem času pa manj gleda na sončni kot, kar dodatno vpliva na toplotni režim hleva.

Slika 6 in 7: Primer urejenega odтока tekočega dela gnojnice s tekališča ali izpusta, kjer so polna tla. Odtok je urejen na principu prerezane cevi vgrajene v betonska tla, kar omogoča lažje čiščenje.

Oskrba z vodo

Oskrba z vodo je zagotovljena v PIG PORT hlevu z ureditvijo proti mrazne zaščite v obliki kroženja vode v cevnem sistemu oziroma ogrevanja cevi.

Vzreja pujskov v PIGPORT hlevu

Osnovna zakonitost dobre vzrej pujskov je, da imajo zagotovljeno suho in toplo ležišče ter dovolj čistega svežega zraka. Ležalni del boksov je na višini 70 cm pokrit s toplotnimi ploščami, dodatno je lahko vgrajeno talno gretje v ležalnem delu boksa. Pri pujskih je v ležalnem delu pod pokritim delom boksa nameščen tudi krmilnik za krmiljenje. Voda je zagotovljena na tekališču oziroma na steni ležalnega dela. Vzrejamo lahko v obliki večjih skupin do 50 pujskov ali manjše skupine do 20 pujskov.

Slika 8: Primer vzrejališča za pujske v obliki odprtega hleva z toplotno izoliranimi ležalnimi nišami in tekališčem z rešetkastimi tlemi.

Slika 9: Primer vzrejališča za pujske s toplotno pokritim delom in tekališčem na nastil.

Slika 10: Primer vzrejališča za pujske z urejenim izpustom na rešetkasta tla.

Reja plemenskih svinj v odprtih tipih hlevov

Plemenskim svinjam moramo znotraj reprodukcijskega ciklusa zagotoviti tudi različne načine uhlevitve. V času pristupa je dobro, da so plemenske svinje v stiku s plemenskim merjascem zaradi stimulacije bukanja, so pa lahko plemenske svinje v individualnih boksih ali skupinskih. V času brejosti je tudi po zakonodaji obvezna skupinska reja in v odprtih hlevih je lahko varianta ločenega krmišča in ležišča. Pri krmišču je zaradi omejenega krmljenja v času brejosti potrebno urediti krmilne pregrade, ki omejujejo medsebojno pretepanje živali.

Slika 11 in 12: Primer skupinskega pripustišča z možnostjo priprtja ple-menskih svinj in dodatnimi izpusti.

Slika 13 in 14: Primer skupinske reje bregjih plemenskih svinj v obliki krmišča s pregradami pri koritu in ležalnim delom na globok nastil.

Slika 15 in 16: Izpust za breje plemenske svinje in primer reje na nastil v hlevu s krmilno postajo za individualno krmljenje

Slika 17 in 18: Primer skupinske reje za breje plemenske svinje s tremi talnimi površinami, krmiščem, tekališčem in ležiščem na nastil.

Slika 19: Postavitev boksov za prasitve brez vkleščanja svinj z izpusti

Slika 20 in 21: Primer reje doječih plemenskih svinj brez ukleščanja plemenske svinje z izpusti in pregradami proti poleganju pujskov.

Zaključek

PIG PORT 3 hlevi, so izpopolnjeni z ugotovitvami znanege strokovnjaka za gradnjo hlevov za prašiče. Gre za enostavne gradnje hlevov, ki omogočajo dobro počutje živali, nizko potrošnjo energije za zračenje in zagotavljajo veliko učinkovitost pri oskrbi živali. Uporabljenega je lahko tudi veliko lesa pri sami izgradnji hleva. Hlevi omogočajo tudi uveljavljanje ukrepa dobrega počutja živali saj so lahko zagotovljene večje talne površine na žival in izpust iz hleva.

V Sloveniji bi morali graditi nove hleve tako za rejo plemenskih svinj, vzrejo pujskov, kot za rejo prašičev pitalcev. Smo v času gospodarske krize, ko moramo zniževati stroške pri gradnji in zato so hlevi PIG PORT, ki jih je razvil g. Rudi Wiedmann primerni tudi za naše prašičerejske kmetije. Vsakemu rejcu, ki bi želel strokovno pomoč pri načrtovanju izgradnje PIG PORT hleva bomo z veseljem strokovno pomagali pri načrtovanju novega hleva ali preureditev obstoječega hleva. Prav tako lahko skupaj načrtujemo izris novega hleva za potrebe gradbene dokumentacije do gradbenega načrta.

Za več podrobnosti in informacij s področja ureditve hleva, idejnih rešitev že obstoječega hleva ali izrisa dokumentacije se obrnite na javno službo kmetijskega svetovanja, ki deluje v okviru KGZS na Ptujju, v Murski Soboti, Celju in Novem mestu.

Pripravil: Peter Pribožič KGZS – zavod Ptuj
Fotografije: Peter Pribožič, Rudi Widmann
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2015

Izvedbo program sofinancira:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO